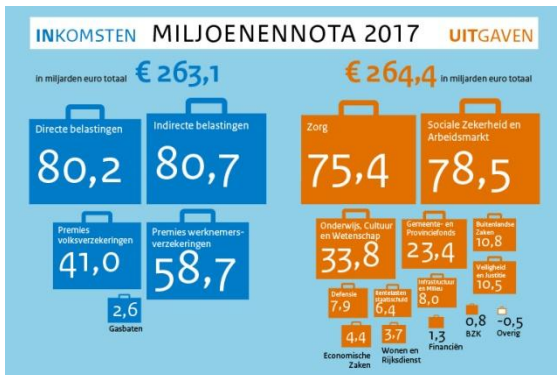

Prof. dr. Nicolette van Gestel
Tilburg University, TIAS School for Business & Society

Toekomst van de Sociale Zekerheid

HAN Nijmegen, 2017
Symposium vooraf aan de Intreerede van Dr. Shirley Oomens

Individuele en collectieve verantwoordelijkheid

Drie hoofdrisico's in de SZ:

- Ziekte/arb.ongeschiktheid
- Werkloosheid
- Ouderdom (pensioen)

Analysekader vanuit drie P's

Provisie: uitkeringen en dienstverlening

Preventie: voorkomen van risico's

Participatie: invloed van burgers op sociale zekerheid

Onderzoeksmatrix

Risico	Provisie	Preventie	Participatie
Ziekte/ Arbeids- ongeschiktheid	Wulbz, VLZ, WvP WAO/WIA/Vangnet Wajong Re-integratie	Leefstijl Werkorganisatie Arbeidsomstandig- heden	Deelname, Invloed, Rechten & plichten
Werkloosheid	WW WWB Re-integratie	Employability Mobiliteit Scholing	Deelname, Invloed, Rechten & plichten
Ouderdom (pensioen)	AOW Aanvullend pensioen Indiv. regelingen	Sparen/Beleggen Verzekeren Duurzame inzetbaarheid	Deelname, Invloed, Rechten & plichten

Provisie

- **Ziekte/ao** Verschuiving collectief risico naar individuele organisatie.
- **Werkloos** Minder inkomensbescherming, meer druk op snel werk vinden; minder re-i diensten, lager bereik; meer individueel risico.
- **Pensioen** Minder inkomenszekerheid, langer doorwerken, korting aanvullend pensioen, afnemend bereik, meer individueel risico

Preventie

- **Ziekte/ao** Geen prikkel voor collectieve preventie; risicoselectie aan de poort
- **Werkloos** Employability en vwnw nog geen individuele/collectieve verantwoordelijkheid;
re-i niet gericht op passend werk
- **Pensioen** Duurzame inzetbaarheid geen collectief thema; ongelijke mogelijkheden tot voorkomen pensioenrisico (vast/flex/zzp)

Participatie

- **Ziekte/ao** Weinig belangstelling (OR) en weinig aandacht voor preventie.
- **Werkloos** Invloed burger alleen via collectieve en formele organen, individuele invloed re-afgenomen; focus op provisie, niet preventie.
- **Pensioen** Uitsluitend collectief (via politiek, pensioenfondsbesturen). Invloed burger nihil.

Conclusies

- Stelsel is overwegend collectief, met een groeiend individueel risico (en ongelijkheid)
- Versobering van provisie, zonder gelijktijdige ontwikkeling van preventie en participatie
- Aanpassing stelsel op deelterreinen; weinig overzicht, samenhang, (gebruik van) evaluatie

**HOW
CAN WE**
make it
BETTER?

Uitgangspunten voor de toekomst

- Van controle en beheersing naar het bevorderen van veerkracht van burgers en organisaties
- Minder collectieve én individuele vrijblijvendheid in preventie en meer ondersteuning van participatie
- Naar een systeem van collectieve basis - en individuele plus regelingen, met meer keuzeruimte

Provisie: toekomstalternatieven

Ziekte/AO	Werkloosheid	Ouderdom (Pensioen)
<ul style="list-style-type: none"> • Herzien loondoorbetalingsverplichting • Collectieve AO verzekering zzp-ers • Publiekprivate samenwerking Wajong/WIA/WAO	<ul style="list-style-type: none"> • Pijlersysteem: basis collectief, aanvullend meer keuze • Omvorming WW naar collectief/individuele basis-en plusrekening • Re-i werkzoekenden: investeringsproject met rechten en plichten	<ul style="list-style-type: none"> • AOW regeling denkbaar obv gewerkte jaren • Aanvullend pensioen: keuze pensioenfonds; keuze risicoprofiel • Bundeling pensioenfondsen

Preventie: toekomstalternatieven

Ziekte/AO	Werkloosheid	Ouderdom (Pensioen)
<ul style="list-style-type: none"> • Focus op gezondheid en productiviteit , ipv uitval • Strategisch beleid werkgevers voor gezonde organisatie • Grotere rol Inspectie in Arbo, inhoud & dialoog	<ul style="list-style-type: none"> • Initieel onderwijs versterken (startkwalificatie) • Wet employability, werkzekerheidsbudget • O&O fondsen ook voor flexwerkers; regionaal en intersectoraal	<ul style="list-style-type: none"> • Beter benutten van arbeidsproductiviteit ouderen • Pensioenleeftijd koppelen aan conjunctuur • Afstemming pensioen, wonen en zorgbehoeften

Participatie: toekomstalternatieven

Ziekte/AO	Werkloosheid	Ouderdom (Pensioen)
<ul style="list-style-type: none"> • Werknemer meer invloed op re-integratie • Sterker collectief raamwerk (CAO/wet/branches) • Inclusiviteit van flexwerkers	<ul style="list-style-type: none"> • Versterking cliëntenraden • Directe zeggenschap burgers in re-integratie; • Actieve ondersteuning vraag-aanbod door institutionele omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Flexibele pensioenleeftijd • Zeggenschap over maatschappelijke beleggingen • Representatie in fondsbestuur

Individuele en collectieve verantwoordelijkheid

